

HAUGESUND KONTROLLUTVALG

MØTEINNKALLING

Dato: tirsdag 27. september 2022
Tid: kl. 14.00
Sted: Haugesund Rådhus, formannskapssalen

Forfall meldes til: Haugaland kontrollutvalgssekretariat IKS tlf. 959 86 977
eller på e-post: post@kontrollutvalgene.no

Medlem som må melde forfall eller anser seg inhabil, må gi melding om dette så tidlig som mulig. Varamedlemmer vil bli innkalt særskilt. Saker merket *Unntatt offentlighet i medhold av off.l.*, sendes bare internt. Sakskartet legges ut på kommunens nettside og på www.kontrollutvalgene.no

Haugaland Vekst IKS er invitert i sak 32

SAKSLISTE:

- 31/22 Godkjenning av protokoll fra møtet 30.08.22**
- 32/22 Haugaland Vekst IKS – orientering om selskapet**
- 33/22 Revisors uavhengighetserklæring for 2022**
- 34/22 Orientering om revisjonsstrategi og forenklet etterlevelseskontroll for 2022**
- 35/22 Referat- og orienteringssaker 27.09.22**

Eventuelt

Aksdal, 20.09.22

Gudvin Selsås (sign.)
Leder

Odd Gunnar Høie
Utvalgssekretær

Kopi: Ordfører (møte- og talerett)
Revisor (møte- og talerett)
Kommunedirektør (til orientering)
Varamedlemmer (til orientering, unntatt 1. vara Geir Jørgensen som er innkalt for Arne Sjursen, og 1. vara Jan Lothe som kan møte fast)

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Kontrollutvalget	27.09.22	31/22

Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Odd Gunnar Høie	033	

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 30.08.22

Sekretariatets forslag til vedtak:

Protokoll fra møte i Haugesund kontrollutvalg 30.08.22 godkjennes.

Saksvedlegg: Protokoll fra kontrollutvalgsmøte 30.08.22

Saksorientering:

Vedlagt følger utkast til protokoll fra kontrollutvalgets møte 30.08.22 til godkjenning.

Protokollen er gjennomlest og godkjent av leder i etterkant av møtet og oversendt administrasjonen og bystyret til orientering. Det er ikke framkommet merknader til vedlagt protokoll.

Protokollen fra forrige møte godkjennes formelt i dette møtet, og utvalgsleder eller evt. møteleder vil så signere protokollen.

Aksdal, 20.09.22

Odd Gunnar Høie
Seniorrådgiver/utvalgssekretær

HAUGESUND KONTROLLUTVALG

PROTOKOLL

Tirsdag **30. august 2022** ble det avholdt møte i Haugesund kontrollutvalg under ledelse av utvalgets leder Gudvin Selsås.

MØTESTED:	Haugesund rådhus, formannskapssalen
MØTESTART/MØTESLUTT:	Kl. 14.00 – kl. 15.00
MØTENDE MEDLEMMER:	Gudvin Selsås (H), Camilla Klovning Strømø (Frp) John Malvin Økland (H), Marte Lysaker (SV), Frank Hendrikse (MDG), Arne Sjursen (PP), Tor Inge Vormedal (Sp), Kari Louise Mæland (Krf) og Svein Abrahamsen (V)
MØTENDE VARAMEDLEMMER:	1. vara Jan Lothe (H), med stemmerett og 1. vara Geir Jørgensen (R), med stemmerett
FORFALL:	Anna Kari Rasmussen (H) og Gudrun Caspersen (Ap)
FRA SEKRETARIATET MØTTE:	Seniorrådgiver Odd Gunnar Høie, Haugaland Kontrollutvalgssekretariat IKS
FRA ROGALAND REVISJON IKS:	Revisjonsdirektør Rune Haukaas og stats. aut. revisor Jeanette Sømnes
FRA ADMINISTRASJONEN:	Ingen
ANDRE SOM MØTTE	Ingen
MERKNADER TIL INNKALLING:	Ingen
MERKNADER TIL SAKLISTE:	Ingen

FØLGENDE SAKER BLE BEHANDLET:

SAK 26/22 GODKJENNING AV PROTOKOLL 14.06.22

Sekretariatets innstilling:

Protokoll fra møtet i Haugesund kontrollutvalg 14.06.22 godkjennes.

Behandling i kontrollutvalget 30.08.22:

Utvalget hadde ingen merknader til vedlagt protokoll.

Enstemmig vedtatt i kontrollutvalget 30.08.22:

Protokoll fra møtet i Haugesund kontrollutvalg 14.06.22 godkjennes.

SAK 27/22 BESTILLING AV NYTT REVISJONSPROSJEKT – «SPESIAL- UNDERVISNING OG GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER I SKOLEN»

Sekretariatets innstilling:

Alternativ I

Haugesund kontrollutvalg bestiller forvaltningsrevisjonsprosjektet «*Spesialundervisning og grunnleggende ferdigheter i skolen*» fra Rogaland Revisjon IKS i henhold til vedlagte prosjektplan og velger bredt mandat inntil 550 timer.

Alternativ II

Haugesund kontrollutvalg bestiller forvaltningsrevisjonsprosjektet «*Spesialundervisning og grunnleggende ferdigheter i skolen*» fra Rogaland Revisjon IKS i henhold til vedlagte prosjektplan og velger avgrenset mandat inntil 350 timer.

Behandling i kontrollutvalget 30.08.22:

Leder innledet om saken. Han mente det var et veldig viktig prosjekt og ønsket at utvalget vurderte alle problemstillingene nøye. Revisjonsdirektør Haukaas kommenterte forslaget til prosjektmandat og forskjellene mellom alternativ I og II.

Medlemmene drøftet hver problemstilling og ble enige om følgende tillegg/nye kulepunkter:

Problemstilling 2:

- Hvem fatter det endelige enkeltvedtaket?
- Hvilket budsjett blir belastet for tiltakene som blir iverksatt?
- Kan budsjettforhold gjøre at vedtak blir utsatt/ikke iverksatt?

Problemstilling 4:

- Dersom skolene ikke har nok kompetanse til å ivareta elevene med ekstra behov, hvilke tiltak blir gitt til disse elevene?
- Hvor stor andel av enkeltvedtak blir utført av ufaglærte?

Problemstilling 5:

- Hvilke internkontroller har kommunen for å sikre at PPT vedtak blir fulgt opp?
- Følger vedtak som er gjort i barnehagen eleven videre til barneskolen?

Utvalget ønsket også å få en «stemningsrapport» besvart via spørreundersøkelse, om ressursene som bevilges til skolesektoren er tilstrekkelige.

Revisor mente tilleggene kunne besvares innenfor foreslått ramme.

Utvalget var enige om å velge alternativ I, det mest omfangsrrike alternativet.

Enstemmig vedtatt i kontrollutvalget 30.08.22:

Alternativ I

Haugesund kontrollutvalg bestiller forvaltningsrevisjonsprosjektet «*Spesialundervisning og grunnleggende ferdigheter i skolen*» fra Rogaland Revisjon IKS i henhold til vedlagte prosjektplan og velger bredt mandat inntil 550 timer med følgende tillegg i problemstillingene:

Problemstilling 2:

- *Hvem fattet det endelige enkeltvedtaket?*
- *Hvilket budsjett blir belastet for tiltakene som blir iverksatt?*
- *Kan budsjettforhold gjøre at vedtak blir utsatt/ikke iverksatt?*

Problemstilling 4:

- *Dersom skolene ikke har nok kompetanse til å ivareta elevene med ekstra behov, hvilke tiltak blir gitt til disse elevene?*
- *Hvor stor andel av enkeltvedtak blir utført av ufaglærte?*

Problemstilling 5:

- *Hvilke internkontroller har kommunen for å sikre at PPT vedtak blir fulgt opp?*
- *Følger vedtak som er gjort i barnehagene eleven videre til barneskolen?*

SAK 28/22 OPPDATERT PLAN FOR ORIENTERING OM TJENESTE-OMRÅDENE OG KOMMUNALE SELSKAPER

Sekretariatets innstilling:

Haugesund kontrollutvalg vedtar følgende oppdaterte plan for orienteringer fra administrasjonen og kommunale selskaper:

27.09.22	Haugaland Vekst IKS
25.10.22	Haugesund Stadion AS
22.11.22	Barnevernet – erfaring med barnevernsreformen

1. møte 2023
2. møte 2023
3. møte 2023
4. møte 2023

Tidsrammen settes til 30 minutter inkludert tid for spørsmål.

Sekretariatet gis fullmakt til å invitere i en annen rekkefølge enn slik listen over kommunale ledere er satt opp dersom den som inviteres ikke har anledning til å stille i det aktuelle møtet.

Behandling i kontrollutvalget 30.08.22:

Utvalget sluttet seg til forslaget fra sekretariatet. For møtene i 2023 foreslo Arne Sjørven Tekniske tjenester – virksomhetsområde brann og redning. Frank Hendrikse foreslo Destinasjon Haugesund & Haugalandet AS, Uni-K AS og Haugaland Næringspark AS.

Medlemmene sluttet seg til forslagene.

Enstemmig vedtatt i kontrollutvalget 30.08.22:

Haugesund kontrollutvalg vedtar følgende oppdaterte plan for orienteringer fra administrasjonen og kommunale selskaper:

27.09.22 *Haugaland Vekst IKS*
 25.10.22 *Haugesund Stadion AS*
 22.11.22 *Barnevernet – erfaring med barnevernsreformen*

1. møte 2023 *Tekniske tjenester – virksomhetsområde brann og redning*
 2. møte 2023 *Destinasjon Haugesund & Haugalandet AS*
 3. møte 2023 *Uni-K AS*
 4. møte 2023 *Haugaland Næringspark AS*

Tidsrammen settes til 30 minutter inkludert tid for spørsmål.

Sekretariatet gis fullmakt til å invitere i en annen rekkefølge enn slik listen over kommunale ledere er satt opp dersom den som inviteres ikke har anledning til å stille i det aktuelle møtet.

SAK 29/22 KONTROLLARBEIDET I KOMMUNEN – BUDSJETT-FORSLAG 2023

Sekretariatets innstilling:

Haugesund kontrollutvalg foreslår et samlet budsjett for kontrollarbeidet i Haugesund kommune for budsjettåret 2023 med en totalramme på **kr 2 823 500 eks. mva.** fordelt følgende:

Kontrollutvalgets utgifter	kr	280 000
Sekretariatstjenester (HKS IKS)	kr	434 500
Revisjonstjenester (RR IKS)	kr	2 109 000

Behandling i kontrollutvalget 30.08.22:

Sekretær gjorde kort rede for forslaget. Utvalget hadde ingen merknader og sluttet seg til forslaget.

Enstemmig vedtatt i kontrollutvalget 30.08.22 og innstilling:

Haugesund kontrollutvalg foreslår et samlet budsjett for kontrollarbeidet i Haugesund kommune for budsjettåret 2023 med en totalramme på kr 2 823 500 eks. mva. fordelt følgende:

<i>Kontrollutvalgets utgifter</i>	<i>kr</i>	<i>280 000</i>
<i>Sekretariatstjenester (HKS IKS)</i>	<i>kr</i>	<i>434 500</i>
<i>Revisjonstjenester (RR IKS)</i>	<i>kr</i>	<i>2 109 000</i>

SAK 30/22 REFERAT- OG ORIENTERINGSSAKER 30.08.22

43. Statusrapport pr. august 2022
44. Rogaland Revisjon – perioderapportering pr 31.07.22
45. FKT – årsmøte 2022 - protokoll 08.06.22
46. FKT – «Veileder – Håndtering av henvendelser til kontrollutvalget» - juni 2022
47. Kommunaldept. – høringsbrev og notat – endringer i kommuneloven – frist 14.10.22
48. Samfunnsbedriftene – høringsnotat – endringer i IKS-loven – frist 23.09.22

Behandling i kontrollutvalget 30.08.22:

Utvalget mente at omfanget på noen av vedleggene var veldig store. De var usikre på hva som var forventet at de skulle bruke tid på å lese av så store dokumenter. Svein Abrahamsen foreslo at sekretariatet kunne vise til nettsiden til dokumentene, for dermed unngå så store vedlegg.

Utvalget hadde ellers ingen særskilte merknader til referatsakene.

Enstemmig vedtatt i kontrollutvalget 30.08.22:

Referatsakene 43 – 48 blir tatt til orientering.

EVENTUELTVarslingssak – jfr. sak 25/22

Utvalgsleder opplyste at han i samarbeid med revisor og kommunedirektøren jobbet videre med saken. Utvalget vil få en skriftlig tilbakemelding når saken var ferdig behandlet.

Ny oppdragsleder hos Rogaland Revisjon IKS

Revisjonsdirektør Haukaas opplyste at Jeanette Sømnes var ny oppdragsleder for Haugesund. Selskapet hadde ansatt to nye, slik at det nå er tre faste ansatte ved kontoret i Haugesund.

Neste møte: tirsdag 27.09.22, kl. 14.00

Foreløpige saker: orientering fra Haugaland Vekst IKS, revisors uavhengighetserklæring 2022, revisjonsplan og plan for forenklet etterlevelsesk kontroll.

Haugesund/Aksdal, 30.08.22

Gudvin Selsås
Kontrollutvalgsleder

Odd Gunnar Høie
Utvalgssekretær

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Kontrollutvalget	27.09.22	32/22

Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Odd Gunnar Høie	217	

HAUGALAND VEKST IKS – ORIENTERING OM SELSKAPET

Sekretariatets forslag til vedtak:

Haugesund kontrollutvalg tar redegjørelsen fra konst. daglig leder Inger Haavik om Haugaland Vekst IKS til orientering.

Saksorientering

Kontrollutvalget vedtok i møtet 15.06.20, sak 19/21 en plan for å invitere kommunale ledere til å komme å orientere om sitt arbeids- og ansvarsområde. Planen har senere blitt oppdatert til også å inkludere kommunale selskapet. I møtet 30.08.22, sak 28/22 gjorde utvalget følgende vedtak:

Haugesund kontrollutvalg vedtar følgende oppdaterte plan for orienteringer fra administrasjonen og kommunale selskaper:

- 27.09.22** *Haugaland Vekst IKS*
- 25.10.22 *Haugesund Stadion AS*
- 22.11.22 *Barnevernet – erfaring med barnevernsreformen*

- 1. møte 2023 *Tekniske tjenester – virksomhetsområde brann og redning*
- 2. møte 2023 *Destinasjon Haugesund & Haugalandet AS*
- 3. møte 2023 *Uni-K AS*
- 4. møte 2023 *Haugaland Næringspark AS*

Tidsrammen settes til 30 minutter inkludert tid for spørsmål.

Sekretariatet gis fullmakt til å invitere i en annen rekkefølge enn slik listen over kommunale ledere er satt opp dersom den som inviteres ikke har anledning til å stille i det aktuelle møtet.

Orienteringene er tenkt å gjøre utvalget bedre kjent med driften og de utfordringer kommunen eller selskapet har.

Konst. daglig leder Inger Haavik har i telefon bekreftet at hun vil delta i møtet 27.09.22 for å orientere om selskapet.

Tidligere orienteringer

Haugaland Vekst IKS var også invitert av kontrollutvalget for å orientere i forrige periode. I protokollen fra møtet 29.11.16, sak 38/16 står det følgende:

Adm. dir. T. Karlsen, nestleder I. K. Haavik og økonomisjef A. Nesse orienterte. Selskapets formål er å drive med nærings- og regionalutvikling.

Alle 11 eierne har samme eierandel, dvs. uavhengig av kommunestørrelse. Styret består av fem medlemmer og representantskapet består av ordførerne og varaordfører i Rogaland Fylkeskommune. Regionrådet, som består av ordførere og rådmenn, møtes seks ganger i året.

Selskapet ble stiftet i 2004 med tre kommuner og fylkeskommunen. Ti kommuner har i dag en felles tjenesteleveranse-avtale når det gjelder regionale oppgaver, fem kommuner har avtale om lokalt næringsarbeid. Selskapet dekker en region med ca. 120.000 innbyggere og har 8 ansatte.

Inger K. Haavik er Haugesund sin «nærings sjef» og rådmannens høyre hånd for næringsutvikling. Hun forklarte om næringsutvikling på lokalt nivå. De jobbet med ulike prosjekter, blant annet internasjonal skole, Røvær utvikling, «Kubatoren», arrangementsturisme og internasjonal strategi.

Karlsen gjorde rede for ulike regionale prosesser de jobbet med, som blant annet flyplassen, E 134, lokalisering av nytt fengsel og velferdsteknologi.

Utvalget spurte hvordan prosjekter oppstod og det ble svart at alle prosjekter/bestillinger kom i samarbeid med rådmannen. Andre spørsmål omhandlet lokal bruk av tilskuddsordninger, samarbeidet med Innovasjon Norge, om rollen som nærings sjef i Haugesund versus Karmøy.

Leder takket for en interessant orientering.

Medlemmene kan komme med innspill på emne og spørsmål i forkant av møtet, men helst så tidlig som mulig, slik at den inviterte kan forberede seg på dette.

Aksdal, 20.09.22

Odd Gunnar Høie
Seniorrådgiver/utvalgssekretær

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Kontrollutvalget	27.09.22	33/22

Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Odd Gunnar Høie	216	

REVISORS UAVHENGIGHETSERKLÆRING FOR 2022

Sekretariatets forslag til vedtak:

Haugesund kontrollutvalg tar de framlagte uavhengighetserklæringene av 29.06.22 fra oppdragsansvarlig revisor Rune Haukaas og Silje Nygård, Rogaland Revisjon IKS til orientering.

Vedlegg: Revisors egenerklæring, datert 29.06.22 – Rune Haukaas - regnskapsrevisjon
Revisors egenerklæring, datert 29.06.22 – Silje Nygård - forvaltningsrevisjon

Saksorientering:

Kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kap. 3 (§§ 16 – 21) slår fast at oppdragsansvarlig revisor for kommuner skal være uavhengig og ha godandel. Forskriften slår også fast at oppfølging av dette kravet ligger til kontrollutvalget, jfr. § 3 – «*påse.... at regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kap. 2 og 3*».

I følge kommunelovens § 24-4 skal den som foretar revisjon for en kommune ikke ta oppdrag for kommunen dersom revisor eller revisors nærstående har en slik tilknytning til kommunen at den kan svekke revisors uavhengighet og objektivitet. I tillegg sier forskriftens §§ 16-21 noe om hvilke krav som stilles for at revisor skal være uavhengig, og hvilke begrensninger som finnes for revisor ved gjennomføring av revisjonsoppdraget.

Vurdering:

I følge forskriftens § 19 skal oppdragsansvarlig revisor **årlig**, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Krav til uavhengighet og objektivitet gjelder også for revisors medarbeidere, men det er bare oppdragsansvarlig revisor som plikter å legge fram en **skriftlig vurdering** for kontrollutvalget.

Revisor gjør i vedlagte erklæring rede for sin uavhengighet overfor kommunen i samsvar med kravene i kommuneloven og i revisjonsforskriften. Det går her fram at det ikke foreligger noe som tilsier at de utvalgte fra Rogaland Revisjon IKS ikke er uavhengig i forhold til Haugesund kommune. Erklæringen gis på revisors eget ansvar og skal ikke godkjennes av kontrollutvalget, men tas til orientering.

Aksdal, 20.09.22

Odd Gunnar Høie
Seniorrådgiver/utvalgssekretær

Til kontrollutvalget i Haugesund kommune

VURDERING AV OPPDRAGSANSVARLIG REVISORS UAVHENGIGHET OVERFOR HAUGESUND KOMMUNE

Innledning

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet ogandel følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19. Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

Rogaland Revisjon IKS har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1). Kvalitetskontrollsystemet omfatter dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering. Som en del av kvalitetskontrollsystemet har vi rutiner for å følge opp og sikre at revisjonsteamet har tilstrekkelig uavhengighet.

Ifølge kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

OPPDRAGSANSVARLIG REVISORS VURDERING AV UAVHENGIGHET

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke stillinger eller verv i kommunen.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnede har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Rogaland Revisjon IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av, utover at Rogaland Revisjon IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor Haugesund kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Haugesund kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for Haugesund kommune.

Stavanger, 29.06.2022
Rogaland Revisjon IKS

Rune Haukaas
Revisjonsdirektør

Til kontrollutvalget i Haugesund kommune

VURDERING AV OPPDRAGSANSVARLIG REVISORS UAVHENGIGHET OVERFOR HAUGESUND KOMMUNE

Innledning

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet ogandel følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19. Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

Rogaland Revisjon IKS har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1). Kvalitetskontrollsystemet omfatter dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering. Som en del av kvalitetskontrollsystemet har vi rutiner for å følge opp og sikre at revisjonsteamet har tilstrekkelig uavhengighet.

Ifølge kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

OPPDRAGSANSVARLIG REVISORS VURDERING AV UAVHENGIGHET

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke stillinger eller verv i kommunen.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnede har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Rogaland Revisjon IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av, utover at Rogaland Revisjon IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor Haugesund kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Haugesund kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptretr ikke som fullmektig for Haugesund kommune.

Stavanger, 29.06.2022
Rogaland Revisjon IKS

Silje Nygård

Leder forvaltningsrevisjon

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Kontrollutvalget	27.09.22	34/22

Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Odd Gunnar Høie	216	

ORIENTERING OM REVISJONSSTRATEGI OG FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL FOR 2022

Sekretariatets forslag til vedtak:

Haugesund kontrollutvalg tar revisors gjennomgang om revisjonsstrategi og risiko- og vesentlighetsvurderinger som grunnlag for forenklet etterlevelseskontroll for revisjonsåret 2022 til orientering.

Bakgrunn

Etter kommuneloven § 23-2 bokstav a skal kontrollutvalget "påse at kommunens ... regnskaper blir revidert på en betryggende måte". Tilsynet blir gjennomført ved at revisjonen rapporterer til kontrollutvalget om de ulike trinnene i revisjonsprosessen. Rapporteringen dekker både planlegging, gjennomføring og oppsummering av arbeidet.

I følge kommuneloven § 24-2 og god kommunal revisjonsskikk (GKR) skal revisor planlegge sitt arbeid, og da med årlig å utarbeide en plan for revisjon av regnskapet. Dette er et internt dokument som styrer det arbeidet revisor må gjøre for å kunne godkjenne regnskapet. Regnskapsåret avsluttes ikke før regnskap for 2022 er avlagt våren 2023. Hovedarbeidet i det enkelte regnskapsår starter derfor ikke før om høsten.

Rogaland Revisjon IKS har varslet at de har utarbeide en slik plan for Haugesund kommune. Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor vil presentere planen/strategien i møtet.

Revisor vil i tillegg orientere om forenklet etterlevelseskontroll (FEK). Etter kommunelovens § 23-2 skal kontrollutvalget bl.a. påse «...at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak....».

Etter kommuneloven § 24-9 skal revisor basere FEK på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse om resultatet av kontrollen.

Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.

Formålet med FEK er å forebygge svakheter og bidra til å sikre at kommunen følger sentrale bestemmelser og vedtak på økonomiområdet.

Revisor vil gi en muntlig orientering til utvalget om hovedinnholdet i sitt arbeid. Opplysninger som kan komme fram i møtet kan bli vurdert som unntatt offentlighet («tungtveiende offentlig interesse») og møtet kan bli lukket i henhold til offentleglova § 24 og kommuneloven § 31 nr. 5, men dette skal også bli vurdert opp mot hensynet til mer-offentlighet, før eventuell lukking.

Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19 pålegger også oppdragsansvarlig revisor årlig, og ellers ved behov, å avgi en skriftlig vurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Uavhengighetserklæringen for 2022 legges fram for kontrollutvalget i samme møtet som orientering om revisjonsstrategi og FEK.

Kontrollutvalgets behandling av revisjonsstrategi og evt. informasjon om regnskapsrevisjonen så langt i 2022, vil altså være et ledd i å se til at kommunens regnskap blir revidert på en betryggende måte og at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.

Slik sekretariatet ser det, bør kontrollutvalg få anledning til å komme med innspill til fokusområde i interimrevisjonen som skal gjennomføres, evt. senere revisjoner, dersom de ønsker det, selv om det er revisjonen som fastsetter den endelige revisjonsplanen.

Konklusjon

Dersom det ikke kommer fram noe spesielt i møtet, blir det anbefalt at kontrollutvalget tar informasjonen fra Rogaland Revisjon til orientering.

Aksdal, 20.09.22

Odd Gunnar Høie
Seniorrådgiver/utvalgssekretær

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Kontrollutvalget	27.09.22	35/22

Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Odd Gunnar Høie	033	

REFERAT- OG ORIENTERINGSSAKER 27.09.22

Sekretariatets forslag til vedtak:

Referatsakene 49 – 54 blir tatt til orientering.

Haugesund kontrollutvalg tar innspillet fra Leiv Kristian Økland til orientering, og tar med seg informasjonen videre når ny plan for forvaltningsrevisjon skal utarbeides.

Saksvedlegg:

- 49. Statusrapport pr. september 2022
- 50. BST vedtak 07.09.22, sak 74/22 – fritak og valg av nytt medlem i kontrollutvalget
- 51. Oppdatert prosjektmandat «Spesialundervisning og grunnleggende ferdigheter i skolen» fra Rogaland Revisjon IKS
- 52. Notat om kommunens behandling av søknad om deling av tomt - fra Leiv Kristian Økland
- 53. Innkalling til ekstraordinært møte i havnerådet 16.09.22 – Karmsund Havn IKS
- 54. NKRF - om kommuneøkonomien 2021

Saksorientering

Vedlagt følger de ovenfor opplistede tema, brev, meldinger og lignende til kontrollutvalgets orientering.

BST-vedtak

Anna Kari Rasmussen (H) har som tidligere opplyst meldt flytting fra kommunen. Bystyret har valgt Linda Saltvedt (H) som nytt fast medlem til kontrollutvalget.

Oppdatert prosjektmandat

Rogaland Revisjon har oversendt et oppdatert prosjektmandat for prosjektet «Spesialundervisning og grunnleggende ferdighet i skolen». Mandatet er justert i forhold til at utvalget valgte bredt mandat og innspillet fra utvalget i møtet 30.08.22.

Notat om kommunens behandling av søknad om deling av tomt

Kontrollutvalget har v/utvalgsleder mottatt et lengre notat om kommunens behandling i en delingssak. Det gjelder en søknad om deling av tomt i Tysværgata 18. Notatet er på totalt 31 sider, der deler av opplysningene er unntatt offentlighet.

Sekretariatet mener utvalget får en oversikt over hva saken dreier seg om på de seks første sidene, og legger ved side 1 – 6 i saksframlegget. Medlemmene kan få tilsendt hele notatet om ønskelig.

Medlemmene må drøfte om dette er en sak som hører under utvalgets mandat og om utvalget ønsker å gå videre med innspillet.

Sekretariatet mener at dette er en enkeltsak, der innbyggeren har benyttet seg av gjeldende klagemuligheter. Sekretariatet foreslår at utvalget tar innspillet med seg videre når ny plan for forvaltningsrevisjon skal utarbeides. Eventuelt så kan utvalget be kommunedirektøren om en redegjørelse om delingssaker i forhold til gjeldende reguleringsplaner på et generelt grunnlag. Utvalget bør ikke gå inn i denne enkeltsaken.

Aksdal, 20.09.22

Odd Gunnar Høie
Seniorrådgiver/utvalgssekretær

Kontrollutvalget - statusoversikt pr. september 2022

Saker fra bestilling til behandling i kontrollutvalget

Forvaltningsrevisjoner	Bestilt	Tidsbruk	Status	Ferdig dato	Merknader
Spesialundervisning	30.08.22	550 timer	Under utarbeiding	Våren 2023	
Psykisk helse	25.01.22	350 timer	Under utarbeiding	1.møte 2023	
Andre saker					

Saker under politisk behandling eller til oppfølging i kontrollutvalget

Forvaltningsrevisjoner	Bestilt	Behandlet i KU	Behandlet i bystyret	Planlagt oppfølg.	Merknad
Vold og trusler i skolen	31.08.21	22.03.22	20.04.22	Januar 2023	350 timer
Barnevern	09.06.20	23.02.21	14.04.21	25.01.22/ 09.03.22	Ny oppfølg. i nov. 2022

Avsluttede prosjekter

Forvaltningsrevisjoner	Bestilt	Behandlet i KU	Behandlet i bystyret	Fulgt opp i KU/BST	Merknader
Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapsk.	26.11.19	22.09.20	14.10.20		
IT-sikkerhet	17.11.20	11.05.21	16.06.21	23.11.21/ 02.02.22/ 14.06.22/ 07.09.22	Avsluttet
Rutiner for beboermidler og ansettelsesforhold	11.06.19	26.11.19	05.02.20	25.08.20/ 09.09.20	Avsluttet
Vedlikehold av kommunale bygg	08.05.18	27.11.18/ 29.01.19	13.03.19	04.02.20/ 04.03.20	Avsluttet
Samarbeidet om brann og redning på Haugalandet	30.10.18	14.05.19/ 27.08.19	12.06.19/ 16.10.19	Ingen oppfølging	Avsluttet
Eierskapskontroller					
Karmsund Havn IKS	30.01.18	05.06.18/ 28.08.18	17.10.18	27.08.19/ 16.10.19	Avsluttet

Orienteringer	Bestilt		Møtedato
Barnevernet - erfaring med barnevernsreform	30.08.22		22.11.22
Haugesund Stadion AS	23.11.21		25.10.22
Haugaland Vekst IKS	30.08.22		27.09.22
HIM IKS	10.05.22		14.06.22
Haugaland Kraft AS	28.09.21		25.01.22
AS Haugaland Industri/ Aktio AS	28.09.21		23.11.21
Helse, omsorg og sosiale tjenester	15.06.21		28.09.21
Teknisk	15.06.21		28.09.21
Sykkelbyen Haugesund	15.06.21		31.08.21
Kultur, idrett og frivillighet	22.09.20		15.06.21
Oppvekst	22.09.20		11.05.21
Krisesenter Vest IKS	22.09.20		17.11.20
Administrasjon og service	22.09.20		20.10.20
Rogaland Revisjon IKS	25.08.20		22.09.20
Karmsund Havn IKS	09.06.20		25.08.20

FS - 087/22 Vedtak:

Bystyret gir Anna Kari Rønnevig Rasmussen fritak fra politiske verv i Haugesund kommune for resten av valgperioden 2019-2023 på grunn av flytting til annen kommune.

Linda Saltveit velges som nytt medlem i Kontrollutvalget for resten av valgperioden 2019- 2023.

Rasmussen er i dag 4.vara til bystyret. De øvrige varamedlemmer rykker en plass opp, det foretas ikke nytt valgoppgjør.

07.09.2022 Bystyret**Behandling**

Innstilling fra formannskapet ble enstemmig vedtatt

BS - 074/22 Vedtak:

Bystyret gir Anna Kari Rønnevig Rasmussen fritak fra politiske verv i Haugesund kommune for resten av valgperioden 2019-2023 på grunn av flytting til annen kommune.

Linda Saltvedt velges som nytt medlem i Kontrollutvalget for resten av valgperioden 2019- 2023.

Rasmussen er i dag 4.vara til bystyret. De øvrige varamedlemmer rykker en plass opp, det foretas ikke nytt valgoppgjør.

075/22 Interkommunal legevakt**Kommunedirektørens forslag til vedtak:**

1. Haugesund kommune er positiv til ny dialog om interkommunal legevakt forutsatt at kommunene samler seg om en samlet legevakt.
1. Geografisk plassering av interkommunal legevakt må basere seg på faglige kriterier og avklares i dialog med ambulansetjenesten i Helse Fonna HF.

Vedtak som innstilling fra Formannskapet - 22.06.2022 - 080/22

1. Haugesund kommune er positiv til ny dialog om interkommunal legevakt forutsatt at kommunene samler seg om en samlet legevakt.
1. Geografisk plassering av interkommunal legevakt må basere seg på faglige kriterier og

PROSJEKTMANDAT

Spesialundervisning og grunnleggende ferdigheter i skolen

Haugesund kommune, 2022

BAKGRUNN

Kontrollutvalget bestilte i møtet 14.06.2022 et prosjekt om «spesialundervisning og grunnleggende ferdigheter». Et bredt mandat ble vedtatt i kontrollutvalgets møte 30.08.22. Foreliggende mandat utgjør revidert og endelig mandat.

Fokus i et bredt mandat er de elevene hvor konkrete utfordringer er observert og som har utløst vedtaksrett, *i tillegg* til de elevene med forhøyet risiko for å utvikle vansker – altså de som har behov for «litt ekstra». Dette innebærer å undersøke hvordan selve spesialundervisningen fungerer – blant annet hvordan opplæringen er organisert, innholdet, og om elevene får det de har krav på. Samtidig vil vi rette fokuset på hvordan behovet for spesialundervisningen forebygges. Dette inkluderer kartlegging, vurdering og tiltak før en eventuell henvisning til PPT. Hvilke rutiner, systemer og tiltak har skolene for å oppdage behov for hjelp tidlig? Hvilken hjelp og støtte gis i ordinær undervisning til de elevene som trenger litt ekstra hjelp, men som ikke har utløst vedtaksrett?

Tilpasset opplæring

Alle elever har en lovfestet rett til tilpasset opplæring. Prinsippet om *tilpasset opplæring* innebærer at opplæringen tilpasses den enkelte elevs evner og forutsetninger, slik at eleven får best mulig utbytte av opplæringen. Opplæringsloven § 1-4 presiserer skolens ansvar for å iverksette intensiv opplæring for elever på 1.-4.trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning. Dette som en del av den ordinære opplæringen. Dersom skolen ikke innen rimelig tid ser noen positive effekter av den intensive opplæringen som tilsier at eleven vil kunne følge forventet progresjon, må skolen vurdere om det er behov for å endre opplegget, eller om eleven trenger spesialundervisning.

[Utdanningsdirektoratet](#) understreker viktigheten av at kommunen har systemer for å fange opp og følge opp elevers vansker, både innenfor rammen av den ordinære opplæringen og gjennom spesialundervisning. Oppdages vanskene tidlig, kan varigheten av tiltakene og konsekvensene begrenses. Skolen må bruke handlingsrommet som ligger innenfor rammen av ordinær opplæring slik at tiltak som fremmer læring og forebygger vansker iverksettes.

Dersom tiltak innenfor rammen av ordinær opplæring ikke fører fram, og eleven ikke får tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, kan eleven ha rett på spesialundervisning. Før kommunen fatter vedtak om spesialundervisning, skal det foreligge en sakkyndig vurdering fra PPT som tilrårer spesialundervisning.

Spesialundervisning – utfordringsbilde

Flere nasjonale undersøkelser de siste årene har vist til utfordringer med dagens system for spesialundervisning. Nordahl-utvalget understreker blant annet at «*Det eksisterer i dag et lite funksjonelt og ekskluderende spesialpedagogisk system for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging*».¹ Tilsvarende viser barneombudet i sin rapport fra 2017 at «*dette prosjektet tyder på at mange av elevene som mottar spesialundervisning, ikke får et forsvarlig utbytte av opplæringen*».² Funnene i begge rapportene samsvarer, og kan oppsummeres i følgende punkter:

- Barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging har over lang tid ikke blitt tilstrekkelig inkludert i fellesskapet med andre barn og unge.
- En stor andel elever møter i hverdagen ansatte uten pedagogisk kompetanse.
- Det ventes for lenge før tiltakene iverksettes. Andelen som mottar spesialundervisning er (nasjonalt) størst på ungdomstrinnet, og dette er ikke i samsvar med prinsippet om tidlig innsats.
- Elever som mottar spesialundervisning opplever at de faglige forventningene til dem er lave.
- Læringsutbyttet til barn og unge som mottar spesialundervisning er ikke tilfredsstillende og står ikke i samsvar med den betydelige ressursinnsatsen.

I tillegg har landets skoler nå lagt bak seg en krevende periode med pandemihåndtering og medfølgende konsekvenser i form av blant annet nedstenginger og høyt fravær. Flere aktører har vist til hvordan pandemien særlig gikk utover sårbare barn og unge, inkludert elever med vedtak om spesialundervisning. Koronakommisjonens rapporteringer har framhevet bekymring for opplæringstilbudet til disse elevene, og viser til at omtrent 1 av 3 elever med spesialundervisning fikk færre timer enn planlagt etter at skolene gjenåpnet.³ Antallet har variert i løpet av pandemien, men Statsforvalteren viser til at totalt 11,2 prosent av elevene i Rogaland har fått færre timer enn planlagt.⁴ Det presiseres at det er store variasjoner mellom kommunene, og at «*Skolene har et særlig ansvar for at disse elevene får et opplæringstilbud som kan hjelpe til med å ta igjen det tapte*».

¹ Nordahl, T. m.fl. (2018). *Inkluderende fellesskap for barn og unge*. Ekspertgruppen for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging. Bergen: Fagbokforlaget

² Barneombudet (2017). *Uten mål og mening? Elever med spesialundervisning i grunnskolen*. Barneombudets fagrappport 2017. Oslo: Barneombudet

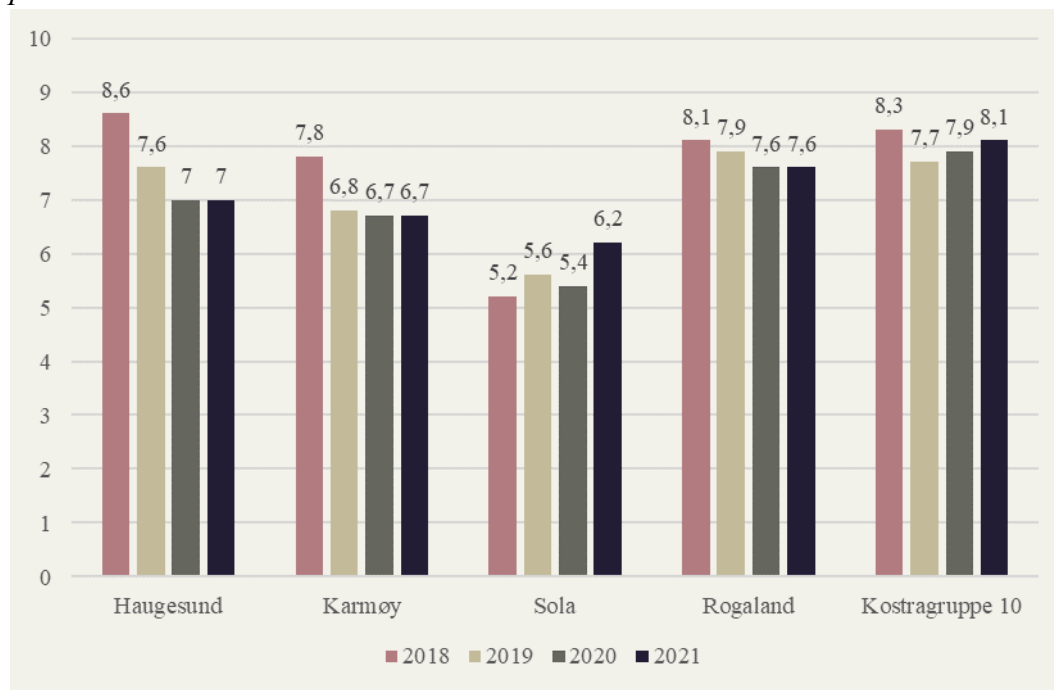
³ NOU 2022:5 (2022). *Myndighetenes håndtering av koronapandemien – del 2*. Koronakommisjonen

⁴ <https://www.statsforvalteren.no/rogaland/barn-og-foreldre/0-24/barn-og-unge-har-baret-en-stor-byrde-under-pandemien/>

Spesialundervisning i Haugesund kommune

Figuren under viser andelen grunnskoleelever med spesialundervisning i Haugesund, sammenlignet med andre kommuner:

Figur 1: Andel elever i kommunale og private grunnskoler med spesialundervisning, oppgitt i prosent

Den totale andelen elever med spesialundervisning i Haugesund har avtatt de fire siste årene. Haugesund kommune har i løpet av perioden hatt en noe høyere andel spesialundervisning i forhold til Karmøy og Sola, men har de siste årene hatt en lavere andel enn både Rogalandssnittet og kostragruppen.

Den totale andelen sier imidlertid ingenting om hvordan spesialundervisningen fordeler seg trinnvis. Tabellen under viser derfor andelen elever med spesialundervisning i Haugesund kommune fordelt på barnetrinnet, mellomtrinnet og ungdomstrinnet:

Tabell 1: Andel elever i kommunale og private grunnskoler med spesialundervisning, trinnvis. Oppgitt i prosent.

	2018	2019	2020	2021
1.-4.trinn	7,8	6,6	5,1	4,3
5.-7.trinn	10,6	10,4	9,8	10,1
8.-10.trinn	7,5	6,1	6,7	7,2

På nasjonalt nivå øker andelen elever med spesialundervisning utover grunnskolen. Sammenlignet med Rogalandssnittet og kostragruppen, har Haugesund kommune en noe lavere andel elever med spesialundervisning på barnetrinnet og ungdomstrinnet, og en noe høyere andel på mellomtrinnet

OPPDRAGET

<p><u>Bestilling:</u> Kontrollutvalget i Haugesund kommune bestilte 14.06.2022 en forvaltningsrevisjon om spesialundervisning og grunnleggende ferdigheter i skolen.</p>	<p><u>Problemstillinger:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hvordan fungerer prosessen fra det avdekkes at en elev har vansker, til eleven eventuelt henvises til PPT? <ul style="list-style-type: none"> ○ Hvilke rutiner har skolene for å fange opp elever med behov for spesialundervisning? ○ I hvilken grad iverksetter skolen på et tidlig tidspunkt tiltak for elever innenfor det allmennpedagogiske?
<p><u>Formål:</u> Formålet med prosjektet er å undersøke hvordan kommunen tilrettelegger opplæringen innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, samt undersøke hvordan spesialundervisningstilbudet i Haugesund kommune fungerer.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Hvordan fungerer prosessen fra det avdekkes at en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av den ordinære/allmennpedagogiske opplæringen, til PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering? 3. I hvilken grad følger skolene de formelle kravene til enkeltvedtak, utarbeidelse av IOP og årsrapport? 4. Hvordan fungerer organiseringen/tilretteleggingen av undervisningstilbudet til elever som mottar spesialundervisning? <ul style="list-style-type: none"> ○ Har skolene god nok kompetanse til å ivareta elevene med spesialundervisning? 5. Hvordan fungerer samarbeidet mellom skolene og PPT?

I tillegg til de ovennevnte problemstillingene, har kontrollutvalget i møtet 30.08.22 vedtatt følgende tilleggspunkter som skal inkluderes i prosjektet:

Problemstilling 2:

- Hvem fatter det endelige enkeltvedtaket?
- Hvilket budsjett blir belastet for tiltakene som blir iverksatt?
- Kan budsjettforhold gjøre at vedtak blir utsatt/ikke iverksatt?

Problemstilling 4:

- Dersom skolene ikke har nok kompetanse til å ivareta elevene med ekstra behov, hvilke tiltak blir gitt til disse elevene?
- Hvor stor andel av enkeltvedtak blir utført av ufaglærte?

Problemstilling 5:

- Hvilke internkontroller har kommunen for å sikre at PPT vedtak blir fulgt opp?
- Følger vedtak som er gjort i barnehagen eleven videre til barneskolen?

Dersom datamaterialet tilsier det, kan revisor foreta mindre justeringer av problemstillingene underveis. Større endringer i problemstillingene må avklares med kontrollutvalget.

REVISJONSKRITERIER

Revisjonskriterier er elementer som inneholder krav eller forventninger, og vil bli brukt til å vurdere funn i de undersøkelser som gjennomføres. Kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. I dette prosjektet legges følgende kilder til grunn for utvikling av revisjonskriterier:

- Opplæringsloven med forskrifter
- Forvaltningsloven
- Veileder spesialundervisning (Utdanningsdirektoratet)
- Meld. St. 6 (2019-2020) *Tett på, tidlig innsats*
- Kommunens egne rutiner

METODE

Datainnsamlingen vil foregå i to faser – en sonderingsfase og en hovedfase. I sonderingsfasen vil sentrale føringer og nøkkeltall kartlegges, og det blir lagt opp til intervju med et knippe nøkkelpersoner.

I hovedfasen vil vi se på hvordan spesialundervisningen fungerer ved å plukke ut 3 skoler for nærmere undersøkelse. Samtidig vil vi undersøke hvordan behovet for spesialundervisning forebygges. Vi vil foreta utvelgingen på bakgrunn av funnene i sonderingsfasen.

Prosjektet vil bygge på dokumentanalyser av diverse retningslinjer og planer. Det vil bli gjennomført intervjuer med nøkkelpersoner i administrasjonen, skolene og PPT, i tillegg til et utvalg av elever/foresatte. For å undersøke hvordan elever med spesialundervisning følges opp, vil vi foreta en mappegjennomgang. Det kan også bli aktuelt å gjennomføre en spørreundersøkelse rettet mot alle skolene i kommunen. Dette vil bli tatt stilling til underveis.

OMFANG

Prosjektet utføres under ledelse av leder for forvaltningsrevisjon. Det forutsettes et tett samarbeid med representanter for kommunen. Tidsanslag til prosjektplanlegging, kartlegging, analyser og rapportering er inntil 550 timer.

TYSVÆRGATA 18**SØKNAD OM DELING****NOTAT OM KOMMUNENS BEHANDLING**

Utarbeidet av Leiv Kristian Økland, sist revidert den 21.08.22.

Dette dokumentet er vårt (Ivar Økland som søker og Hus28 Prosjekt AS som medhjelper) innspill til debatten som må komme etter at kommunens prinsippvedtak fra mai 2020 har mistet sin legitimitet og etter at kommunen til slutt måtte gi seg og innvilge søknad om deling for Tysværgata 18.

Notatet er vår oppfatning av historien og ikke en juridisk kvalitetssikret analyse. Det er mulig at noen vil oppfatte at vi har bastante meninger eller at det blir brukt harde ord. I så fall må dette tolkes i lys av at vi er frustrerte og føler oss oppgitte over kommunens behandling og manglende respekt for konsekvensene feil vedtak har for søker i form av rentebelastning på lån og høyere byggepris når kommunen drar saksbehandlingen ut på helt feil grunnlag.

Kommunen bør ettergi gebyr for delingssøknad og for matrikelbrevet som kompensasjon for de svært mange timene vi har måttet bruke (i tillegg til advokaten sine timer) på grunn av kommunens feil saksbehandling i så mange runder.

Kapittelinndeling:

Sammendrag av saken og vår oppfatning av prosessen

Forbedringsforslag kommunen bør ta opp til vurdering

Saksbehandlingstid og trenering av saken

Offentliggjøring av dokumentene i saken

Tidslinje/saksbehandling (gjengivelse fra dokumentene med våre kommentarer)

SAMMENDRAG AV SAKEN OG VÅR OPPFATNING AV PROSESSEN

Ivar Økland (heretter kalt Ivar) kjøpte Tysværgata 18 (gnr 29 bnr 598) i mars 2021. Eiendommen er en ubebygget tomt på 1.641 m². Tomta er regulert til boligformål.

Utklipp fra Fonnkart.no

Ivar ønsket å dele fra en parsell slik at Tysværgata 18 etter deling består av en tomt på ca. 700 m² og en på ca. 940 m². Delingen representerer ingen sterk utnyttelse av tomten. Tvert imot vil det etter dagens målestokk bli to store tomter.

Saksgangen

En første henvendelse til kommunen (dokument 1) viser at kommunen er negativ til deling. Vi er ikke enig med kommunen og engasjerer derfor Advokatfirmaet Bjørge – Skaaraas & co AS som er spesialister på plan- og bygningsloven. Den ene partneren, Helge Skaaraas, er medforfatter til boka «Plan- og bygningsloven – kommentarutgave». Kommunen gir avslag på deling. Vi klager. Statsforvalteren opphever kommunens vedtak. Kommunen gir nytt avslag. Vi klager på nytt og da gir kommunen tillatelse til deling.

Vår advokat har forklart saken inngående for kommunen i flere runder. Når reguleringsplanen angir at tomtegrensene er «forslåtte grenser» har kommunen i realiteten ingen mulighet for å nå fram med avslaget. Men selv uten denne formuleringen kunne ikke kommunen nådd fram. Det må gå klart fram at grensene er juridisk bindende og det går ikke klart fram i denne saken. Viser her til de ulike klagene/utredningene sendt fra vår advokat.

Prinsippvedtaket fra mai 2020

Hvor prøver kommunen så hardt for å avslå denne delingssaken?

De siste 10 årene har kommunen hatt en uklar praksis ved delingssaker. Noen ganger er det gitt dispensasjon, mens i andre tilfeller har kommunen godkjent deling uten å gå om dispensasjonssøknad. I forbindelse med en sak der Sivilombudsmannen undersøker Fylkesmannen i Rogaland sin dispensasjonspraksis, legger Byutviklingssjefen fram forslag til retningslinjer for dispensasjoner i delingssaker, fram for politikerne.

Men Byutviklingssjefen klarer ikke å skille juridisk bindende tomtegrenser som krever dispensasjon og ikke juridisk bindende tomtegrenser som ikke krever dispensasjon. Det er flere av referansesakene, om ikke alle (krever juridisk vurdering), i prinsippssaken fra mai 2020 som har ikke juridisk bindende tomtegrenser. Prinsippvedtaket har dermed ikke legitimitet.

Ett flertall av politikerne har gitt sin «velsignelse» til «byråkratiske overgrep» mot søkere ved å vedta retningslinjene på feil grunnlag, og Byutviklingssjefen har fått grunnlaget for å avslå de aller fleste sakene (være svært restriktiv til fradeling av tomter).

Feil og betenkeligheter fra kommunens saksbehandling

Vår erfaring er at kommunen har mange dyktige for faglig dedikerte saksbehandlere. Når så mye har gått galt i vår sak og andre saker om fradeling av tomter, mener vi det må bygge på at Byutviklingssjefen synes å ha styrt etaten som et enevelde. Når vi ser at ulike saksbehandlere har gjort «mye rart» i sine utredninger i sakene tror vi det skyldes dette eneveldet. De er bare så synd at dette har ført til mange ulovlige vedtak og at mange innbyggere har fått sine drømmer knust.

Vi vil peke på følgende momenter i kommunens saksbehandling som vi mener er uheldige:

- Manglende kommentering av våre og advokatens argumenter. Mange av våre argumenter er ikke kommentert i det hele tatt. Dette viser en manglende åpenhet for andres argumenter som i neste omgang gir feil vedtak.
- Oppkonstruerte argumenter. Vi viser blant annet til kommunens argument om at «foreslåtte» grenser betyr at grensene kan endres for eksempel en meter i forhold til den faktiske situasjonen. Vi mener at dette er blandet sammen med den senere tids praksis (ca. 10 år) der juridisk bindende tomtegrenser

kan endres litt. Da skrives det spesifikt i reguleringsbestemmelsene.

- Argumenter som ikke stemmer med virkeligheten.
Vi viser her til argumentet om infrastrukturen er tilpasset til antall tomter i reguleringsplanen. Viser til vedlegg 4.
Kommunen hevder at infrastrukturen er tilpasset områdets boligtetthet. Det stemmer definitivt ikke. Reguleringsplanen ble vedtatt i 1969. Da var kvartalet som Tysværgata 18 var en del av regulert til konsentrert bebyggelse. Så ble vegen bygget. Etter at vegen var ferdig ønsket grunneieren at området skulle bli regulert til eneboligbebyggelse, noe kommunen vedtok.
- Byutviklingssjefen «strekker sannheten» i e-post til Statsforvalteren.
Viser til vedlegg 15 vedr. kommunens praksis i å ikke godkjenne delingssaker uten dispensasjon (stemmer ikke) og praktisering av planen (stemmer ikke).
- Det brukes argumenter som ikke vedrører saken.
Vi viser blant annet til det Byutviklingssjefen skriver til Statsforvalteren (vedlegg 15).
Her viser Byutviklingssjefen til at det er mange som har henvendt seg om Tysværgata 18 (sikkert i forbindelse med salget av tomta) og at de fikk beskjed om at deling var i strid med planen og politisk utvalg sitt prinsippvedtak. Vi forstår ikke at dette har noe å si for saken. Saken handler kun om en ting og det er følgende: Er vilkårene i PBL oppfylt? Hvis ja plikter kommune å gi tillatelse til deling.
Videre sier Byutviklingssjefen at opphevingsvedtaket til Statsforvalteren vil åpne for mange andre saker hvor politisk utvalg i Haugesund har sagt nei til tilfeldig fortetting. Blir dette stående, vil vi nok få et rush med tilsvarende saker. Her er Byutviklingssjefen på ville veier. Kommunen er forpliktet til å gi tillatelse hvis alle vilkår i loven er oppfylt.
- Dårlig forvaltningsskikk.
Byutviklingssjefen forsøker å få Statsforvalteren til å omgjøre sitt vedtak. Viser her til dokument 15, 16 og 17. Det er svært uvanlig praksis for et underliggende organ. Det viser oss at Byutviklingssjefen er rimelig desperat.
- Måten å ordlegge seg på.
Viser til det som skrives i vedlegg 3.
Kommunen bruker begrepet «gjentatte tilbakemeldinger». Med det sier kommunen at vi er «kverulanter» som ikke følger kommunens råd, men står på vårt. Dette utsagnet er nå i etterkant svært merkelig og på kanten til nedlatende.
- Skjuler Statsforvalterens opphevingsvedtak for politikerne.
Vi ser at det er praksis for at vedtak fra Statsforvalteren legges fram som referatsak i planutvalgets møter. Før sommeren la administrasjonen fram sak som kommunen fikk medhold i, mens vår sak som var datert før denne, ikke ble lagt fram. En kan undres hvorfor.
- Manglende offentliggjøring av dokumenter.
Nedenfor, under overskriften «Offentliggjøring av dokumentene i saken» viser vi at kommunen har offentliggjort 14 av 23 dokumenter i saken. Det er mer enn halvparten av dokumentene som ikke er offentliggjort.

- Overskridelse av lovpålagte saksbehandlingstider og trenering av saken.
Nedenfor, under overskriften «Saksbehandlingstider og trenering av saken» viser vi at kommunen konsekvent bruker lengre tid enn det loven fastsetter. Kommunen ser også bort fra Statsforvalterens tidsangivelse for kommunens svar på tilbakemelding om dekning av sakskostnader. Motsatt av forsøket på omgjøring av Statsforvalterens opphevelsesvedtak. Da var Byutviklingssjefen «rask på labben». Vi anser kommunens tidsbruk og overskridelse av lovpålagte tidsfrister som ren trening av saken med formål at vi skulle trøttes ut. Byutviklingssjefen håpet gjerne på at eier skulle gi opp og selge tomte.
- Kommunen har et demokratisk problem:
 - ikke alle dokumenter er lagt ut (gjelder også andre delingssaker vi har sett på)
 - dokumentene i delingssaker er ikke lesbare (må bestilles)
 - vedtaket fra Statsforvalteren blir ikke lagt fram for politikerne så snart det er mulig
 - «skylapper» hos Byutviklingssjefen har ført til mange feil vedtak
 - det samme gjelder for betaling av gebyrer som det ikke er grunnlag for
 - det er kun søkere med ressurser som kan avdekke urett (stor kostnad til advokat mm)
 - kommunen presser søkeren til det ytterste for å få rett/hindre lovpålagt ja-vedtak

FORBEDRINGSFORSLAG KOMMUNEN BØR TA OPP TIL VURDERING

Vi kommer med følgende forslag til forbedringer:

1. Gjennomgang av rutiner for offentliggjøring av dokumenter.
Alle dokumenter må offentliggjøres. Også e-poster lik de Byutviklingssjefen sendte Statsforvalteren for å få omgjort opphevelsesvedtaket.
Vi ser at det også mangler dokumenter i andre bygge- og delesaker. For eksempel kan søknaden være utelatt og en søknad må det uansett være i en sak.
2. Gjøre dokumenter i delesaker lesbare.
Nå virker det som at kommunen skal gjøre det vanskelig for folk å følge med på kommunens praksis. Vi ser ingen argumenter for å gjøre det vanskelig for folk og samtidig bruke masse ressurser på å svare på henvendelser.
3. Gjennomgang av ledelseskulturen.
Vi har antatt at Byutviklingssjefen sitt «enevelde» er årsaken til alle feilene som er skjedd i denne saken. Men dette må undersøkes for å hindre at liknende skjer framover.
4. Kvalitetssikring av prinsippvedtak jfr. det fra mai 2020.
Det er svært beklagelig at politikerne inviteres til å gjøre vedtak som har utgangspunkt i feil forståelse av jussen. Vi tenker at Kommunaldirektøren burde sjekket saksframstillingen bedre. Eller er det andre måter å kvalitetssikre?
5. Klager må behandles av politikerne.
Vi mener at i alle fall klage på delesaker (og sikkert andre) må behandles av politikerne slik at noen kan stille de kritiske spørsmålene. Da antar vi at saken ikke hadde gått så langt som vår sak.

6. Gjennomgang av avslåtte saker.
Kommunen bør gå gjennom sakene som er avslått i form av vedtak om avslag, forhåndskonferanser med avslag og andre henvendelser med negativ innstilling.
7. Tilbakebetaling av gebyrer for dispensasjon.
Det er innkrevd gebyr for dispensasjon der det ikke lovgrunnlag for å kreve dispensasjon. Kommunen må tilbakebetale disse gebyrene.
8. Datering av vedtak.
Vedtak må dateres den dagen de sendes ut til søkeren. Nå ser vi at vedtak dateres opptil en uke før vedtak sendes ut. Det blir feil i forhold til overskridelse av saksbehandlingstider og eventuell lovpålagt reduksjon av gebyrer,

SAKSBEHANDLINGSTID OG TRENERING AV SAKEN

Kommunen har brukt lengre tid enn det som er bestemt i pbl med forskrifter:

1. Vedtak (avslag):
Søknad sendt 19.08.21.
Søknaden var komplett den 27.08.21.
Vedtak mottatt 11.10.21.
Kommunen har brukt mer enn 6 uker – fristen er 3 uker – overskridelse mer enn 4 uker.
Reduksjon i gebyret?
2. Klagebehandling (videresende til Statsforvalteren):
Klage sendt 27.10.21.
Kommunen videresender til Statsforvalteren 13.01.22.
Kommunen har brukt mer enn 11 uker – fristen er 8 uker – overskridelse mer enn 3 uker.
8 uker er satt slik at kommunen skal ha tid til politisk behandling. Det praktiserer ikke Hugesund. Derfor er overskridelsen i praksis vesentlig lengre enn 3 uker.
3. Nytt vedtak etter at Statsforvalteren opphevet kommunens vedtak:
Kommunen mottar vedtaket 20.04.22.
Vedtaket mottatt 25.05.22.
Kommunen har brukt 5 uker – fristen er 3 uker – overskridelse 2 uker.
4. Klagebehandling (videresende til Statsforvalteren):
Klage sendt 08.06.22.
Vedtak fra kommunen mottatt 01.08.22.
Kommunen har brukt nesten 9 uker – fristen er 8 uker – overskridelse nesten 1 uke.
Jfr. pkt. 2: 8 uker «gjelder» ved politisk behandling.

I tillegg har kommunen ikke svart Statsforvalteren om dekning av sakskostnader til rett tid. Kommunen fikk frist til 17.05.22. Men svarte ikke før vi og Statsforvalteren har purret kommunen. Svaret sendes 04.07.22. Viser her til dokumentene 18, 22, 23 og 24. Dette har ført til at kommunen har hindret utbetaling av sakskostnader til skade for søker.

Det ser ut som om kommunen følger opp sin dårlige praksis ved at de ikke har svart på advokatens krav om dekning av sakskostnader etter sist vedtak. Brevet er datert den 02.08.22 og burde vært besvart innen en uke.

Vi synes det er betimelig å spørre om denne konsekvente overskridelsen av tidsfrister er bevisst gjort for å hale ut tiden/trøtte ut søker slik at han skal gi opp.

OFFENTLIGGJØRING AV DOKUMENTENE I SAKEN

Tabellen nedenfor viser dokumentene i saken.

«Off. dok/HK dok.nr» betyr at dokumentet viser på kommunens postliste/sak 21/12709.

«Ikke off.» betyr at dokumentet ikke viser på kommunens postliste/sak 21/12709.

«I.A.» betyr at vi mener at dokumenter ikke skal vise på kommunens postliste.

Skjermkopi av kommunens postliste/sak 21/12709 viser på neste side.

Oversikten viser 27 dokumenter. I tillegg kommer vedlegg. 4 skal ikke offentliggjøres. 9 dokumenter er offentlige og hele 14 av 23 dokumenter er ikke offentliggjort. Det er en svært stor andel.

Vedl. nr	Dato	Emne	Off. dok/HK dok.nr.	Ikke off.
1	11.03.21	E-post fra kommunen		I.A
2	19.08.21	Søknad om deling med alle vedlegg		X
3	15.09.21	Foreløpig svar på søknaden		X
4	12.10.21	Avslag på søknad om deling	21/65313	
5	27.10.21	Klage på avslag		X
6	28.12.21	Purring på behandling av klage sendt til saksbeh.		I.A
7	03.01.22	Purring fra advokaten		X
8	12.01.22	Purring sendt direkte til Byutviklingssjefen		I.A
9	13.01.22	Byutviklingssjefen svarer advokaten og oss		X
10	13.01.22	Forberedende saksbehandling/oversendes Statsforvalt.		I.A.
11	10.02.22	Supplering av klage fra advokaten til Statsforvalteren		X
12	24.03.22	Statsforvalteren ber om opplysninger		X
13	07.04.22	Kommunen svarer Statsforvalteren (om reg.plan)		X
14	20.04.22	Statsforvalterens klageavgjørelse (opphever)		X
15	25.04.22	Byutviklingssjefen ber Statsforvalteren omgjøre vedtak		X
16	27.04.22	Byutviklingssjefen purrer Statsforvalteren		X
17	27.04.22	Statsforvalteren svarer kommunen		X
18	27.04.22	Statsforvalteren ber om uttale sakskostnader		X
19	06.04.22	Anmodning fra advokaten (forklarer saken)		X
20	25.05.22	Ny saksbehandling/nytt avslag på søknad om deling	22/32830	
21	08.06.22	Ny klage	22/38858	
22	22.06.22	Vi purrer om sakskostnader	22/42975	
23	30.06.22	Statsforvalteren purrer kommunen om sakskostnader	22/45467	
24	04.07.22	Kommunen svarer Statsforvalteren om sakskostnader	22/46524	
25	11.07.22	Statsforvalteren vedtar dekning av sakskostnader	22/47987	
26	01.08.22	Vedtak klagesak (godkjenner søknad om deling)	22/49577	
27	02.08.22	Krav om dekning av sakskostnader	22/50674	

KARMSUND HAVN (IKS)
Postboks 186
5501 Haugesund
Tlf.: 52703750

Innkalling til ekstraordinært møte i havnerådet

Det innkalles med dette til ekstraordinært møte i Havnerådet, møtet avholdes over Teams.

Fredag den 16.09.2022, kl. 12.00

Til behandling foreligger:

HR-SAK 08/22	Orienteringssak: Areal situasjon Haugesund Cargo Terminals (s. 2)
Unntatt offentlighet jf. Off.lov § 13(2), §§ 21, 24))
HR-SAK 09/22	Beslutningssak: Opparbeiding av trinn 2 - containerterminal (s. 4)
Unntatt offentlighet jf. Off.lov § 13(2)
HR-SAK 10/22	Beslutningssak: Utfylling av kanal og arealoptimalisering Husøy (s. 8)
Unntatt offentlighet jf. Off.lov § 13(2)
HR-SAK 11/22	Beslutningssak: Opparbeidelse av Tomteområde C1 for utleie til prosjekt (s. 11)
Unntatt offentlighet jf. Off.lov § 13(2)
HR-SAK 12/22	Beslutningssak: Opparbeidelse av tomt B2 – Stutøy (s. 15)
Unntatt offentlighet jf. Off.lov § 13(2)
HR-SAK 13/22	Beslutningssak: Endrede forutsetninger - Etablering av tankpark HCT (s. 20)
Unntatt offentlighet jmf. Off.lov §§ 13(2), 23
HR-SAK 14/22	Eventuelt (s. 68)

Forfall bes meddelt administrasjonen som vil kalle inn vara.

Haugesund, 13. september 2022

Jarle Nilsen
Havnerådets leder

Gjenpart til:

- Varamedlemmer
- Ordførere og Rådmenn i Haugesund, Karmøy, Bokn, Bømlo, Sveio og Tysvær
- Havnestyrets leder (John Erik Hagen)
- Haugaland Kontrollutvalgssekretariat

Det økonomiske handlingsrommet er bedret i mange kommuner

Publisert 08.08.2022 av NKRF

Gode netto driftsresultater og styrking av økonomiske buffere over tid har bidratt til at to av tre kommuner hadde større grad av økonomisk handlingsrom i 2021. Høyt lånefinansiert investeringsnivå gjør likevel at økonomien er blitt mer rentefølsom.

Kommunenes konsernregnskaper viser at investeringsutgiftene har ligget stabilt rundt 80 mrd. kroner de siste 3 årene. Kommunenes inntekter har samtidig økt i denne perioden, og som andel av inntektene er dermed investeringsutgiftene tilbake på nivået fra perioden 2015 – 2018 (om lag 15 prosent).

Mye av investeringsaktiviteten er lånefinansiert og kommunenes korrigerede netto lånegjeld økte med 26 mrd. kroner eller 6 prosent i 2021. Høy inntektsvekst, som i stor grad kan forklares av ekstraordinære skatteinntekter som ikke videreføres, gjør likevel at gjelden som andel av inntektene gikk ned med 1,6 prosentpoeng fra året før og endte på 85 prosent.

Høy vekst i lånegjelden over tid gjør samtidig at mange kommuner har fått et så høyt gjeldsnivå at det gir grunn til en viss bekymring.

Høy vekst i lånegjelden over tid gjør samtidig at mange kommuner har fått et så høyt gjeldsnivå at det gir grunn til en viss bekymring. I underkant av 30 prosent av kommunene har en korrigeret netto lånegjeld som var høyere enn driftsinntektene, mens tilsvarende andel i 2014 var 10 prosent.

Netto driftsresultat fratrukket netto avsetninger til bundne fond (korrigert netto driftsresultat) forteller hvor mye av driftsinntektene som kan benyttes til avsetninger og finansiering av investeringer. Det korrigerede netto driftsresultatet var i 2021 på 4,1 prosent av driftsinntektene, og man må helt tilbake til 2006 for å finne et bedre resultat. Hovedforklaringen til det gode resultatet er først og fremst ekstraordinære skatteinntekter som for en stor del først ble kjent mot slutten av året.

Selv om resultatnivået samlet kan karakteriseres er meget godt, har likevel hver femte kommune et resultat som isolert sett kan indikere mindre grad av økonomisk handlingsrom. Korrigert netto driftsresultat i disse kommunene er lavere enn 1 prosent av driftsinntektene.

Disposisjonsfondet er kommunenes viktigste buffer for å forhindre at uforutsette negative utslag i økonomien (for eksempel uforutsett økning i rentenivået eller nedgang i skatteinntekter) skal få umiddelbar effekt på tjenestetilbudet. Samlet sett hadde kommunene 72 mrd. kroner i slik bufferkapital i 2021, og dette utgjør 13,4 prosent av driftsinntektene.

Mange kommuner har brukt uforutsette og midlertidige ekstra skatteinntekter i perioden 2015-2018 til å styrke bufferkapitalen, og nesten to tredjedeler av kommunene har nå en bufferkapital som er større enn 10 prosent av driftsinntektene. Samtidig er det om lag 60 kommuner (16 prosent) som har så begrensede reserver at de isolert sett indikerer liten grad av økonomisk handlingsrom (under 5 prosent av driftsinntektene).

KS har utviklet en indikator for **økonomisk handlingsrom** på kommunenivå der følgende tre økonomiske størrelser ses i sammenheng og vektes likt:

- netto driftsresultat etter netto bundne fondsavsetninger
- netto lånegjeld fratrukket ubundne investeringsfond
- disposisjonsfond inkludert samlet merforbruk i driftsregnskapet til senere inndekning

To tredjedeler av kommunene anses med denne indikatoren å ha større grad av økonomisk handlingsrom i 2021, mens tilsvarende andel i 2020 og 2019 var henholdsvis 48 prosent og 35 prosent.

To tredjedeler av kommunene anses med denne indikatoren å ha større grad av økonomisk handlingsrom i 2021, mens tilsvarende andel i 2020 og 2019 var henholdsvis 48 prosent og 35 prosent.

På den annen side er det det 66 kommuner (19 prosent) som vurderes å ha begrenset økonomisk handlingsrom, en reduksjon fra foregående år hvor det var 110 kommuner i denne kategorien. Av disse er det 22 kommuner som vurderes å ha et svært begrenset økonomisk handlingsrom i 2021 (negativ indikator) som kan sammenlignes med 44 kommuner i 2020.

Kilde: KS

<https://www.ks.no/fagomrader/okonomi/kno/det-okonomiske-handlingsrommet-er-bedret-i-mange-kommuner/>